

MILAN KUNDERA SMĚŠNÉ LÁSKY

Poznámky: Symbol (?) – pojem k vysvětlení. Texty neprošly korekturou.

Falešný autostop

Když viděla v mladíkově pohledu neúplatnou posedlost, snažila se pokračovat dál ve hře, i když už nemohla a neuměla. Se slzami v očích vylezla na stůl. Deska byla velká sotva metr krát metr a jedna noha byla o maličko kratší; dívka stojící na stole měla pocit vratkosti. Ale mladík byl spokojen s nahou postavou, která se teď tyčila nad ním a její stydlivá nejistota jen podněcovala jeho rozkazovačnost. Chtěl to tělo vidět ve všech polohách a ze všech stran, tak jak si představoval, že je viděli a budou vidět i jiní muži. Byl sprostý a lascivní. Říkal jí slova, která od něho v životě neslyšela. Chtěla se vzepřít, chtěla utéci ze hry, nazvala ho křestním jménem, ale on ji hned okřikl, že nemá právo ho nazývat tak důvěrně. A tak nakonec ve zmatku a vnitřním pláči poslouchala, předkláněla se i dřepala podle mladíkových přání, salutovala a zase se kroutila v bocích, aby mu předvedla twist; tehdy při trochu prudším pohybu sklouzl pod její nohou ubrus a málem upadla. Mladík ji zachytil a strhl na postel.

Zařadit dílo do literárních druhů a žánru:

Podle uměleckého zobrazení skutečnosti se jedná o epiku (?), podle formy textu o prózu (?). Žánrově je dílo souborem 7 povídek (*Nikdo se nebude smát*, *Zlaté jablko věčné touhy*, *Falešný autostop*, *Symposion*, *Ať ustoupí staří mrtví mladým mrtvým*, *Doktor Havel po dvaceti letech*, *Eduard a Bůh*).

Stručně nastínit obsah díla:

Předmětem interpretace (a zkoušení) není podrobné převyprávění obsahu jednotlivých povídek. Zaměříme se na povídky: *Falešný autostop* a *Ať ustoupí staří mrtví mladým mrtvým*.

Falešný autostop: Mladý pár se vydává na čtrnáctidenní dovolenou do Tater. On je něžný a ohleduplný mladík, ona stydlivá a jemná dívka. Uprostřed cesty se zastaví u čerpací stanice, aby natankovali benzín. Dívka se mezitím vydá po silnici napřed, a když ji mladík v autě dojede, požádá ho o svezení a dělá, jako by se neznali. Oběma se tato hra zpočátku líbí a chovají se jako někdo úplně jiný. Dívka už není najednou stydlivá, ale vystupuje sebevědomě, mladík se zase s dívkou baví úplně bez zábran. Oba dva začnou na toho druhého žárlit, protože si myslí, že se takto ten druhý chová, když nejsou spolu. Nakonec dojde k rozepři, ale oba dva se stále chovají, jako by se neznali. Mladík později změní jejich trasu a najme pokoj v jiném hotelu. Během večere se k ní začne chovat opzle a ona dělá, že jí to nevádí, což ještě více mladíka pobouří. Nakonec odejdou do pokoje, mladík dívku ponižuje (nutí ji dělat dřepy, saltovat...) a nakonec se s ní vyspí jako s cizí ženou. Poté leží vedle sebe na posteli a oba ví, že jejich hra zašla až příliš daleko a že toto se nemělo nikdy stát.

Ať ustoupí staří mrtví mladým mrtvým: Starší žena jede jako každý rok navštívit hrob svého manžela. Poté, co se dozví, že hrob byl zrušen, rozmrzele se prochází po pro ni už neznámém městě. Shodou náhod narazí na bývalého milence, který je ovšem podstatně mladší než ona. Muž ji pozve k sobě domů, kde nad sklenkou vzpomínají na staré časy. Žena si uvědomuje, že je podstatně starší než muž a vede debatu o stáří. Muž její stáří popírá a tvrdí, že je stále krásná jako kdysi, i když sám je znechucen její proměnou ve starou ženu. I přes toto znechucení se s ní chce pomilovat. Žena odmítá; jednak kvůli svému stáří a jednak kvůli představám, co by si o ní pomyslel její syn. Nakonec ze sebe shazuje tyto pocity a muži se poddává.

Charakterizovat dílo z hlediska jazykového a kompozičního:

Povídka *Falešný autostop* je rozdělena do dvanácti kratších úseků, *Ať ustoupí staří mrtví mladým mrtvým* do čtrnácti. Oba příběhy jsou vyprávěny v er-formě. Autor často využívá vsunutých vět, které od hlavního textu odděluje závorkami. Ve *Falešném autostopu* se objevují ve větší míře než u druhé z povídek dialogy postav. Jazyk je spisovný, styl vyprávění jednoduchý, avšak promyšlený.

Vystihnout hlavní myšlenku díla (námět, téma, motivy):

Děj povídek je rozlišný, avšak ve všech příbězích lze nalézt pojítko. Rozbíhá se v nich hra, mystifikace, která se ale obrací proti svému původci. Tato uměle navozená situace má většinou základ v šibalství, rozmaru a povznesené náladě, avšak nezamýšlené důsledky rozehrané partie překvapují své strůjce nepříjemně, někdy až skoro tragicky (např. ve *Falešném autostopu*). Zamýšlené činy se vymstí nejen oběti, ale ještě hůře původci.

Autor vyjadřuje skepsi nad ovládním osudu, nad předem stanovenou budoucností a pocitem, že lze ovládat život druhých podle egoistických záměrů. Tento výsměch se nejvíce ukazuje v milostných vztazích – právě tam, kde si člověk myslí, že se jedná jen podle sebe, se věci nejčastěji zvrhávají v pravý opak.

Charakterizovat hlavní postavy v díle:

Povídám je společná kritika tzv. „lyrického věku“ – jak autor nazývá mládí: v příbězích se setkáváme s nezkušenými, do sebe zahleděnými mladíky, jejichž jednání je naplněno trapností nebo jejichž postoje, názory, skutky jsou podrobovány kritice zralejších dospělých. Typický je i rozpor v nahlížení člověka na sebe sama a v tom, jak se lidé jeví svým pozorovatelům.

Shrnout literární / obecně kulturní kontext:

*Část určená ke zpracování a nastudování podle studijních materiálů.*¹

¹ Citace a novější doporučená literatura ke studiu: Ivana DOROVSKÁ, *Maturita 2011, Český jazyk a literatura (základní úroveň)*, Brno 2011; Iveta HAVLÍČKOVÁ a kol., *Od maturuj z literatury 2*, Brno 2004, s. 161; Milan HOŠEK a kol., *Maturita 2012, Český jazyk a literatura (základní úroveň)*, Brno 2012; Marie SOCHROVÁ, *Čtenářský deník k Literatuře v kostce*, Havlíčkův Brod 2001; Otakar SLANÁŘ a kol., *Obsahy a rozbor děl (k Literatuře tz– přehledu SŠ učiva)*, Třebíč 2007; Libuše ULRICOVÁ, *Obsahy z děl české literatury*, Humpolec 2005; <http://www.cesky-jazyk.cz/ctenarsky-denik/milan-kundera/smesne-lasky-3.html> (21. 9. 2013).